

ЈЕДАН ПРИМЕР ИГНОРИСАЊА САРАДЊЕ МИЛУТИНА МИЛАНКОВИЋА И АСТРОНОМСКЕ ОПСЕРВАТОРИЈЕ У БЕОГРАДУ

МИЛАН РАДОВАНАЦ

Астрономска опсерваторија, Волгина 7, 11060 Београд
E-mail: radovanac@aob.rs

Резиме: Како историчар науке, оснивач и председник Удружења "Милутин Миланковић", поштује постулате историје науке и како селективно и дозирано, у својим књигама под насловом "Милутин Миланковић: путник кроз васиону и векове", представља, заправо изоставља, добро осветљене чињенице и детаље о ангажовању и сарадњи Милутина Миланковића са Астрономском опсерваторијом у Београду, као ио још неким питањима, биће речи у овом раду.

Кључне речи: Славко Максимовић, Милутин Миланковић, Астрономска опсерваторија

Само они који боље познају чињенице из живота и рада Милутина Миланковића (међу које, бар кад су у питању оне које се односе на његову сарадњу са Астрономском опсерваторијом, нескромно увршћује и себе), приликом ишчитавања радова и књига које се односе на њега, могли су лако да уоче два "искакања" из стандарда које захтева историја науке.

О једном од њих, које се односи на "портрет" Милутина Миланковића, који је непотпуним, непровереним, намерно искривљеним, погрешно тумаченим, и којим све не чињеницама, "осликао" историчар науке проф. др Драган Трифуновић, већ сам писао.¹

Овим радом, кад је реч о писању о Милутину Миланковићу, желим да укажем на проблем нешто другачије природе, који није ни случајно ни намерно доношење погрешних закључака из недвосмислених чињеница, већ свесно и намерно игнорисање и изостављање круцијалних чињеница из

---

¹ Милан Радованац: 2014, *Осврт на писање Драгана Трифуновића о Милутину Миланковићу*, Зборник радова конференције, Развој астрономије код Срба VII, Београд, 18-22 април 2012, уредник М. С. Димитријевић, Публ. Астр. друш. "Руђер Бошковић", 13, 891-904.

Миланковићеве биографије, тамо где би неизоставно требало да се нађу, а које се односе на његове везе и сарадњу са Астрономском опсерваторијом у Београду.

Еклатантан пример за ово налазимо у две књиге истог наслова и аутора (у једној је, претпостављам, из центлеменских разлога, коаутор).

Прву, по времену настанка, под називом *Милутин Миланковић: путник кроз васиону и векове*,² аутора Данице Спасове и мр Славка Максимовића, 2009. године издали су Удружење "Милутин Миланковић" и Завод за унапређење образовања и васпитања.

У овој књизи од неких 127 страна, формата (безмало) А4, осим успутно на једном месту (стр. 83), аутори нигде не доводе у везу Милутина Миланковића и Астрономску опсерваторију у Београду. На том једном месту они констатују: *"Пре почетка рада на одређивању кривих осунчавања за последњих 650000 година, Миланковић је, с професором Војиславом Мишковићем, директором Астрономске опсерваторије Универзитета у Београду, детаљно дискутовао о питању актуелних прорачуна секуларних промена три астрономска елемента: прецесије тачке равнодневнице, нагиба осе ротације Земље и ексцентритета"*.

Чињенице су кудикамо другачије.

Не само да је, како кажу аутори ове књиге, Миланковић "дискутовао" са Мишковићем по питању израчунавања, но је овај (Мишковић) по Миланковићевој замисли, на самом крају 1926. године, што аутори нису нашли за сходно ни да помену, организовао ова израчунавања (прорачуне) на Астрономској опсерваторији, која су, на два различита начина, изводили Станимир Фемпл, асистент Астрономке опсерваторије и Драгослав Митриновић, студент, хонорарни сарадник Опсерваторије (касније обојица професори Универзитета). Којег обима је био тај посао сведочи чињеница да су њих двојица, изводећи га, скоро три године окретали ручице неких простих, тада значајних, савремених помагла - малих механичких рачунских машина (и данас се могу видети на Астрономској опсерваторији), којима су изводили рачунања.

Ове чињенице Данице Спасовој и Славку Максимовићу, као историчарима науке, без икакве дилеме, морале су бити познате, пошто су оне претходно представљене у више зборника у издању Астрономске опсерваторије. Коначно како у коришћеној литератури наводе и Зборник радова са Међународног симпозијума у Даљу 2008, *Стваралаштво Милутина Миланковића*, САНУ, 2009, у којем сам и ја објавио рад *Милутин Миланковић и Астрономска опсерваторија у Београду*, у којем сам детаљно елаборирао све видове сарадње Миланковића и Опсерваторије, није могуће

---

² Један од могућих исправних наслова књиге био би овакав, као што сам га ја написао и као што стоји и у ЦИП-у. Међутим, у обе књиге, корице и насловна страна су графички тако решене, да би мање упућени читалац могао само да закључи да је аутор ових књига Милутин Миланковић, а њихов наслов, Путник кроз васиону и векове.

било какво, евентуално, оправдање због непознавања чињеница (а за истраживаче ни то не би било оправдање).

О учешћу Опсерваторије у овим прорачунима сведочанство је оставио и сам Милутин Миланковић. *"При својим каснијим израчунавањима послужио сам се нумеричким израчунавањима секуларних промена астрономских елемената што их је са својим помоћним особљем извршио професор В. Мишковић, управник Астрономске опсерваторије Универзитета у Београду. Та нумеричка израчунавања извршена су на тај начин што су на Леверијеовим ((Urbain Le Verrier) рачунима извршене коректуре према нашим садањим знањима о нумеричким вредностима планетских маса. (...) Употреба Пилгримових и Мишковићевих, независно један од другог извршених, израчунавања секуларних промена астрономских елемената била је веома корисна и за њихову узајамну контролу; она је показала да се тим досадањим средствима секуларни ток осунчавања Земље може поуздано пратити кроз интервал од 600 хиљада година, и још нешто више, од садашњости уназад. (...) Појединац не би био у стању да без туђе помоћи изврши те рачуне; они захтевају заједнички, а при томе, због потребне контроле, независан рад неколицине стручњака."*

Колики је то посао, Миланковић илуструје примером американца Стоквела (J.N. Stockwell) који је средином 19. века за израчунавање секуларних поремећаја планете "утрошио скоро 10 година" рада.

О учешћу у овим прорачунима писано сведочанство оставили су и сами директни извршиоци, Станимир Фемпл и Драгослав Митриновић, као и управник Војислав Мишковић, али нема потребе да их овде наводимо.

Ови огромни прорачуни на Астрономској опсерваторији нису били довољно битни ауторима - који су у књизи *Милутин Миланковић: путник кроз васиону и векове*, објавили фотографије значајних сарадника Милутина Миланковића - да објаве и фотографију Војислава Мишковића (или Митриновића и Фемпла), као најзначајнијег Миланковићевог сарадника, али су зато у књигу уврстили фотографију метеоролога (и аутори су метеоролози) проф. др Павла Вујевића, управника Метеоролошке опсерваторије (штавише, фотографија је смештена поред Миланковићеве шеме природних наука!). За то им је, изгледа, сасвим довољан разлог био тај што су цитирали Миланковића: *"Запитах Вујевића да ли у његовој науци има расправа у којима се издашнице примењује математичка наука ..."*.

Ово је, колико ми је познато, једина забележена "сарадња" и веза Миланковића са Метеоролошком опсерваторијом! Било би ми драго да ме демантују и да, на основу архивске грађе, ако је пронађу, објаве и читаву књигу о овој сарадњи.

При крају књиге (стр. 119-122) аутори су дали и *Хронологију значајних догађаја* из Миланковићевог живота. Међу значајне догађаје његовог живота, уврстили су и ове: *"1926. године започиње дугогодишњу сарадњу са војском на пројектовању армиранобетонских конструкција војних објеката"*, као и *"1927 - изабран за почасног члана Матице српске"*. Дакле,

по процени ових аутора значајнији догађаји у Миланковићев животу за 1926. и 1927. годину, били су започињање сарадње са војском на пројектовању армиранобетонских конструкција и избор за почасног члана Матице Српске, од немерљивих, огромних прорачуна, основних за његову теорију, који се тих година изводе у дрвеној бараци Астрономске опсерваторије, без којих би Миланковићева теорија за дуго остала само недоказана теорија.

Не бих желео да умањујем пажњу Матице српске која је Миланковића изабрала за свог почасног члана 1927. године, али не бих ни тај избор, као што су то урадили Спасова и Максимовић, поред тада важнијих збивања (наравно - прорачуни!), Утврдили као најважнији догађај у његовом животу за 1927. годину.

Но, ни ово изнето није врхунац, благо речено, чудног критеријума наведених аутора у процени и истицању значајних догађаја у Миланковићев животу.

Наиме, они нису нашли за, мало је рећи, сходно, заправо незаобилазно, да у преглед значајних догађаја из његовог живота уврсте и податак да је Милутин Миланковић у времену од 1948. па до 1951. године био **директор Астрономске опсерваторије у Београду**. Чињеница, не с пуним, већ, због бројних обавеза у Академији и на Факултету, са скраћеним радним временом. Али, зато је истовремено био и председник Научног савета Астрономске опсерваторије (друга функција по важности на Опсерваторији).

Ако аутори Спасова и Максимовић нису ову чињеницу сматрали вредном да би је уврстили у значајније догађаје у Миланковићев животу, шта тек рећи за оне друге, бројне Миланковићеве активности, такође везане за Астрономску опсерваторију, нешто мање по значају, које нису ни споменули:

- да је (1925) био иницијатор довођења Војислава Мишковића за управника Астрономске опсерваторије и професора практичне астрономије;

- да је, незванично, у име Универзитета, у чијем саставу се тада налазила, управљао Опсерваторијом (од 1924. до краја 1926.) до Мишковићевог доласка;

- да је до Мишковићевог доласка био и председник Комисије за смештај (али и испоруку) поручених астрономских инструмената;

- да је од 1925. био председник Комисије за избор места и изградњу нове Астрономске опсерваторије;

- да је, у више наврата, био члан Комисије за полагање стручних испита астрономске струке на Опсерваторији;

- да је био (да наведемо краће) члан Комисије за уступање астрономских инструмената другим институцијама, Комисије за примопредају дужности управника, Комисије за израду Опсерваторијиног правилника, Комисије за очување Опсерваторије током II светског рата (његов научни ауторитет је вероватно био и пресудан што је - осим два инструмента - сачуван њен инструментариј), Поткомисије за преглед рада Опсерваторије (1955), итд.

Штавише, аутор ових редова је Славку Максимовићу, пре настанка горе наведене књиге, на његово тражење, на Астрономској опсерваторији у два наврата и предочио њена документа која сведоче о горе наведеној Миланковићевој вези са Астрономском опсерваторијом, која је он само визуелно осмотрио, без изражене намере да њихов садржај детаљније погледа и искористи за своју књигу.

Зашто доступност литературе и архивске грађе, те несумњиво и познавање неких битних чињеница о веома значајној сарадњи Миланковића са Астрономском опсерваторијом, која једноставно не сме и не може да се игнорише, Максимовићу и Спасовој није било од значаја да то у својој књизи и констатују, то само они знају.

Ово питање још загонетнија чини и податак, да у импресуму ове књиге стоји да је њен рецензент Зоран Кнежевић, директор Астрономске опсерваторије !?

Остаје за чуђење да он као рецензент и као познавалац историје Астрономске опсерваторије и биографије Милутина Миланковића, читајући рукопис књиге, не уочи ове пропусте аутора и да на њих не укаже, да се не десе.

И другу књигу под истим (неисправним) насловом и сличним садржајем, *Милутин Миланковић: путник кроз васиону и векове*, 2016. године издало је Удружење Милутин Миланковић, а као приређивач потписан је мр Славко Максимовић. Концепцијски је другачија: упоредо на свакој страници подељеној по вертикали на два једнака дела, лево је текст на српском а десно на енглеском језику. Оваквим решењем је вероватно желео да научни свет ван Србије упозна са животом и делом Милутина Миланковића. А верујем да зна да је Миланковић у својој земљи (данас је то Србија), у којој се радом виноу у врхове светске науке, постао познат и признат тек пошто је ова признања добио у том свету.

По питању презентације сарадње и везе Милутина Миланковића са Астрономском опсерваторијом, у другој књизи, у односу на прву, треба признати, ипак је дошло до одређеног позитивног помака. И у овој књизи (стр. 80-81) Максимовић дословно преноси Миланковићев реченицу, питање које је упутио Вујевићу: "*да ли у његовој науци има расправа у којима се издашније примењује математичка наука ...*".

Наравно, овде опет, ваљда због овог питања које му је упутио, иде и слика Павла Вујевића са легендом: "Павле Вујевић (1881-1966) професор климатологије, метеорологије и Математичке географије на БУ". Међутим он у овој књизи, осим тог питања, у наставку текста, цитирајући и даље Миланковића, коначно констатује, дакле признаје, да је Астрономска опсерваторија за Миланковића урадила нешто значајно:

"Желео сам да мој рачун секуларног тока осунчавања Земље надовежем на таква израчунавања секуларних промена астрономских елемената, у чијим основама би лежале оне вредности за масе планете које се данас признају као најпоузданије. Колега Мишковић узео је на себе, на начин

вредан захвалности, да на Леверијеовим интегралима изврши потребне коректуре маса и израчуна временски ток промена астрономских елемената за временски интервал од последњих 600 хиљада година ".

Дакле, Славко Максимовић је овај пут одлучио да и он ода неко признање Мишковићу за наведена израчунавања, па му је поред овог текста, као додатно признање, објавио и фотографију испод које је легенда: "Професор Војислав Мишковић, директор Астрономске опсерваторије Универзитета у Београду".

Конечно, Славко Максимовић је Милутина Миланковића у овој књизи још једном довео у везу са Астрономском опсерваторијом. У хронологији значајнијих догађаја, при крају књиге, за годину 1948, поред још неких одредница пише: "*именован за директора Астрономске опсерваторије у Београду*".

С обзиром да на самом крају књиге у попису коришћене литературе наводи и наслове четири књиге у чијем стварању је и он учествовао (све као и ова о којој је реч, носе исти наслов - *Милутин Миланковић: путник кроз васиону и векове*), овај помак у последњој, признањем да је постојала нека сарадња између Милутина Миланковића и Астрономске опсерваторије, значајно је признање Славка Максимовића за Астрономску опсерваторију.

Логично је запитати се, како је то Славко Максимовић у међувремену сазнао за сарадњу Милутина Миланковића са Астрономском опсерваторијом? Веома вероватан одговор могао би бити следећи: имао је довољно времена на располагању завршен рукопис монографије *Милутин Миланковић и Астрономска опсерваторија у Београду*, који смо за штампу приредили Милан Стојановић (коаутор) и ја. У овој монографији дајемо факсимиле осамдесетак разних дукумената из архиве Астрономске опсерваторије, уз коментаре и објашњења, који експлицитно, да не може уверљивије, говоре о свеколикој сарадњи и везама Милутина Миланковића са Астрономском опсерваторијом. Није могао да игнорише уверљивост оригиналних докумената!

Наиме, још кад је сазнао да спремамо ову монографију, Максимовић се усрдно понудио да поред Опсерваторије саиздавач буде Удружење Милутин Миланковић. Прихватили смо понуду због више разлога: финансијских, дистрибутивних, заинтересованих купаца (АО своја издања не продаје), те сматрајући да је лепо да такве две институције издају овакву књигу. Потом смо се договорили о подели на равне части, како средстава потребних за штампање тако и тиража, договорили се о изгледу књге; повез, тврде корице, формат, итд. Чак смо Удружењу оставили и могућност штампања и додатног тиража, како би могли да нешто и зараде, пошто су имали могућност да књигу легално продају.

Договор смо, потом, са секретаром Опсерваторије преточили и у уговор, који су потписали (тада) директор Опсерваторије, Зоран Кнежевић и председник Удружења, Славко Максимовић.

Кад су сви неопходни послови за предају књге у штампу били завршени, Стојановић и ја смо свратили до Удружења и председника Максимовића, да још једном потврдимо да је све у реду, и да прелом књиге носимо код штампара. Међутим, тада смо доживели неочекивано и непријатно изненађење. Максимовић нам је саопштио да он (осим неких десетак хиљада динара) нема договорених пара за штампање књиге пошто их је, у међувремену, потрошио на неке друге ствари.

Овом чину непословности, непоштовања Опсерваторије и њених сарадника, дате речи, па коначно и потписаног уговора од стране господина Славка Максимовића, могла је да се увери и професорка са катедре за астрономију Математичког факултета, која је у ово време била присутна у просторијама Удружења.

Колега и ја смо просто остали без речи. Узели смо наше ствари и напустили Удружење и Славка Максимовића. Уговор је касније сторниран а монографија је на штампање чекала још годину дана све док од Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, нисмо добили средства за њено штампање. Изашла је, у издању Астрономске опсерваторије, пред Сајам књига 2016. године.

На Сајму се појавила и, горе наведена, друга књига Славка Максимовића о путнику кроз васиону и векове, Милутину Миланковићу, који је, по итинереру који му је писао Славко Максимовић, заобилазио Астрономску опсерваторију. Сад је било пара за издавање књиге, пети пут са истим насловом, понеком модификацијом и клишираним садржајем, у којем није дато готово ништа ново у односу на оно што је о Миланковићу било познато и пре његових књига. Она за коју он није имао пара (јер их је потрошио), не ослања се ни на једну претходну књигу већ представља оригиналан и значајан искорак у литератури историје науке која се бави Милутина Миланковића. Доноси наиме факсимиле око осамдесетак изворних докумената из архиве Астрономске опсерваторије, уз одређена појашњења и коментаре, од којих већина до сада није презентована, па према томе није била ни позната широј научној јавности. Ако већ није помогао у издању ове књиге, а по сврси оснивања Удружења ваљда је требало да то учини, у "заслугу" му се може уписати да је само успео да одложи њен излазак.

Заправо, ако се и овлаш размотри његова активност, почев од самог оснивања Удружења, његов овакав поступак и није случајност. Не доводећи у питање његову добру намеру да оснивањем Удружења (2007) жели да промовише лик и дело Милутина Миланковића, основано сумњам да је том приликом у доброј мери, а према испољеном деловању, имао и своју личну промоцију, али и ону Метеоролошке опсерваторије.

Са ауторитетом (бившег) директора Савезног хидрометеоролошког завода, а потом председника Удружења "Милутин Миланковић", он, према мојим сазнањима, има и заслуга што је Миланковићево име, 2008. године, понео и Центар за климатске промене "Милутин Миланковић", који је, које случајности, смештен у згради Велике или Централне опсерваторије

подигнуте 1891. године, а која је њеном поделом 1924. на Астрономску и метеоролошка опсерваторијуму, припала овој другој. Да је остало на овом именовану, свака примедба била би без јачих основа.

Међутим, Славко Максимовић је, очито, сматрао да тај простор, који се налази између Тиршове и Пастерове улице и Булевара ослобођења, треба "утврдити" са још неким именом Милутина Миланковића. По овој замисли, он се изборио да се и парк, између наведених улица, од 2010. године, зове - Парк Милутина Миланковића.

Из више разлога, овај простор (парк) је, за све оне који познају историју Опсерваторије, много пре Миланковића, требало да добије име по Милану Недељковићу, професору астрономије на Београдском универзитету, оснивачу и градитељу Опсерваторије на овом простору, човеку по чијој су идеји и ангажовању, у Београд од почетка двадесетих година, на рачун ратних репарација, стигла небројена астрономска, метеоролошка, сеизмолошка и друга, тада савремена, инструмента.

Штавише, овај парк је, не само по мом суду, пре Миланковићевог требало да понесе име и Недељковића жене, Томанија Радаковић! Она је (за то време) завидне образовне и естетске стандарде стекла у Санкт Петербургу, у женској школи и на руском двору, а како је била из имућне породице, уложила је знатна средства у опремање Опсерваторије и уређење парка на ограђеној Великој опсерваторији, који је у то време (до 1924. године) био међу најуређенијим, ако не и најлепши парк у Београду! Да и не говорим да је то заслужила и по другој основи; мужу Милану била десна рука у посматрањима и у вођењу Опсерваторије.³

И поред ових чињеница које су Максимовићу требало да буду познате, он се изборио да парк понесе име "ни кривога ни дужнога" Милутина Миланковића, који са парком нема ама баш никакве везе.

Ни дуплираним именом Милутина Миланковића, на овом релативно малом простору, Максимовић, изгледа, није био задовољан, па је пожелео да га и утроје. Предузео је на име акцију да се на том простору подигне и споменик Милутину Миланковићу! У томе га није поколебало ни то што су се томе јавно успротивили са Народне опсерваторије, а колико памтим, ни на Астрономској опсерваторији, која је за такве одлуке требало да буде компетентнија од Максимовића, није могао наћи истомишљеника, иако је (осим неких изузетака) изостао конкретније изражен став. Ова идеја, према плановима иницијатора, требало је да буде остварена до краја прошле (2016) године, али није. Колико ми је познато, њена реализација је у току, и вероватно ће бити остварена до краја ове, 2017. године.

А док се она не реализује, предлажем Славку Максимовићу да и Удружење "Милутин Миланковић", са садашње локације, измести у Парк Милутина Миланковића, у зграду Метеоролошке опсерваторије, да буде

---

³ Љерка Опра: 1998, *Девет храстова - записи о историји српског метеорологије*, Београд, Републички хидрометеоролошки завод Србије.

поред Центра за климатске промене "Милутин Миланковић", испред које ће бити споменик Милутину Миланковићу. Кад је бал, нек је бал!

Није спорно да ли Миланковићу треба подићи споменик у Београду, него само каков и где. Споменик је, да су се поштовали неки стандарди и принципи, требало да се нађе негде у близини Капетан Мишиног здања и кабинета у којем је Миланковић и осмислио своје научне теорије, а не скрајнут на платоу Врачара, у забрану Милана Недељковића. На том месту, сматрам, уместо споменика Миланковићу, требало би да стоји једна повећа табла са текстом, који би све пролазнике информисао да је на том месту некад била дрвена барака Астрономске опсерваторије, у којој су од краја 1926. па до 1929. године, под руководством управника Војислава Мишковића, Станмир Фемпл и Драгослав Митриновић, радници Астрономске опсерваторије, извршили огромна израчунавања неопходна за потврду Миланковићеве теорије ледених доба.

Овде треба признати да су науку Максимовићу (и Удружењу "Милутин Миланковић"), за идеју да Миланковићу споменик постави у Парку Милутина Миланковића, а испред Центра за климатске промене Милутина Миланковића, ишле и одлуке градских (и виших) власти, које "нису нашле" простор да споменик Миланковићу буде постављен негде поред Капетан Мишиног здања, на Студентском тргу или у Студентском парку, али ће, како видим према плану за реконструкцију Студентског трга (март 2017), ту наћи простор за споменик Зорану Ђинђићу. И поред поштовања према убијеном премијеру Србије, према мом скромном, и по утицају, мишљењу без неког утицаја, не могу га сврстати у исту вредносну раван са Милутина Миланковића, а камоли (према месту за споменик) испред најзначајнијег научника који је стварао на тлу Србије (ако НАСА у процени није погрешила?)!

На крају, да резимирамо. Селективним и дозираним пласирањем, односно изостављањем и игнорисањем веома битних Миланковићевих биографских података, оних који се односе на његове радне и научне везе са Астрономском опсерваторијом, даје се непотпуна и искривљена слика о његовом радном, стручном и научном ангажману у овој институцији, са којом је деценијама на обострану корист сарађивао и стајао јој на располагању. А имао је и зашто: Астрономска опсерваторија је, кад је то Миланковићу било "бити ил не бити", ангажовала двојицу радника (уз Мишковићев надзор) да безмало три године врше неопходне прорачуне за његову теорију. Како да схватимо да је Славко Максимовић, који је основао и води Удружење са намером да промовише лик и дело Милутина Миланковића, овакву колосалну помоћ једне институције Миланковићу, једноставно игнорисао. Ако није хтео да види ову чињеницу да ли треба да некога чуди да му је неважно било и да је Миланковић био директор (1948-1951.) једног од најстаријих и најуспешнијих института у Србији, па и шире (за овде споменути другу књигу, односно његову последњу са истим насловом, је ипак нешто сазнао)? О оним другим занемареним, горе делом

наведеним видовима сарадње, Опсерваторије и Миланковића, који за Максимовића и даље не постоје, да и не говоримо.

Да ли он тако у својим књигама представља и промовише Милутина Миланковића, или под тепих склања многе важне чињенице из његове биографије? А са друге стране, истиче неупоредиво мање важне догађаје и чињенице као што су (али не и једине): Миланковић је запитио Вујевића, те да је, постао почасни члан библиотеке. При том се не може правдати да није био упознат са чињеницама које се односе на сарадњу Милутина Миланковића и Астрономске опсерваторије; на располагању их је имао довољно и довољно дуго, да није могао а да их не уочи.

Славку Максимовићу бих предложио да обустави даље путовање Милутина Миланковића кроз васиону и векове, на које га он упорно води кроз својих пет књига (ако је веровати његовој библиографији из последње), пошто на тим путовањима нема ништа ново - сва су готово иста.

Уместо тога, нека зарони у архиве и праšину, тамо би можда могао нешто ново и досад непознато да пронађе о Милутину Миланковићу и да то представи научној јавности.

Иначе мислим да је боље и корисније да Максимовић своју свеколику пажњу и активност усмери на кућу Милутина Миланковића у професорској колонији у Београду. Несхватљива је и за српску културу и науку болна чињеница да његова кућа, коју је сам градио, још увек није откупљена и претворена у Музеј Милутина Миланковића, највећег научника који је стварао на овом тлу. Тим пре што је, колико ми је познато, Максимовић (односно Удружење) већ предузело неке конкретне кораке у реализацији ове идеје, и, уколико је успешно доведе до реализације, био би то најбољи и највећи допринос Максимовића и Удружења у популаризацији Милутина Миланковића и његовог дела.

ONE EXAMPLE OF IGNORING OF COOPERATION OF MILUTIN MILANKOVIĆ WITH ASTRONOMICAL OPSERVATORY IN BELGRADE

How an historian of science and the founder and president of the Society of "Milutin Milanković" respects the postulates of the history of science, and how, selectively in his books entitled "Milutin Milanković: A Traveler through the Universe and Centuries", presents, in fact omits, well-knownt facts and details about engagement and cooperation of Milutin Milanković with the Astronomical Observatory in Belgrade, as well as other issues, will be discussed in this paper.

Key words: Slavko Maksimović, Milutin Milanković, Astronomical Observatory